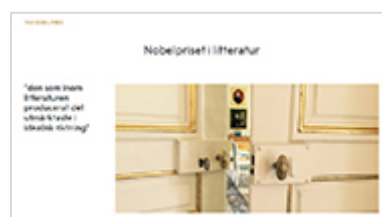

Bildspelsmanus – Litteraturpriset 2021 Abdulrazak Gurnah

Nobelpriset i litteratur

- Nobelpriset i litteratur är ett av de fem priser som instiftades av Alfred Nobel och delas ut den 10 december varje år.
- Innan Alfred Nobel dog den 10 december 1896, skrev han i sitt testamente att den största delen av hans förmögenhet skulle användas till ett pris till "dem, som hafva gjort menskligheten den största nytta".
- Ett av de fem prisen skulle gå till "den som inom litteraturen producerat det utmärktaste i idealisk riktning".

Vilka belönas med litteraturpriset?

- Nobelpriset i litteratur har framför allt gått till författare av skönlitterära texter, som romaner, noveller, diktsamlingar och pjäser, men även andra genrer som historiska eller filosofiska texter har belönats.
- 2016 gick priset för första gången till en renodlad låtskrivare, då Bob Dylan fick Nobelpriset.
- Exempel på författare som fått priset är Selma Lagerlöf (1909), Ernest Hemingway (1954), Wole Soyinka (1986), Alice Munro (2013) och Tomas Tranströmer (2011).

Litteraturpriset 2021

- Abdulrazak Gurnah föddes 1948 på ön Zanzibar som är en del av Tanzania.
- Gurnah har skrivit tio romaner och flera noveller.
- Hans modersmål är swahili men han skriver litteratur på engelska.
- Han har också arbetat som professor i litteraturvetenskap vid University of Kent.
- Gurnah brukar räknas till de viktiga postkoloniala författarna, men vill själv inte ha den etiketten. I en intervju har han sagt: "Jag skulle inte vilja kalla mig för någonting förutom mitt namn".
- Hans roman *Paradise* från 1994 nominerades till Bookerpriset och är en av två romaner som har översatts till svenska. Den andra heter *Den sista gåvan*.

2021 års litteraturpristagare

- Under Abdulrazak Gurnahs uppväxt på Zanzibar frigjorde sig Zanzibar från det brittiska kolonialväldet. Senare uppstod en revolution som ledde till förtryck och förföljelse av medborgare med arabisk härkomst, och Gurnah räknades till dem.
- Som 18-åring tvingades han att bryta upp från sin familj och livet i Zanzibar för att gå i exil i England.
- Som 21-åring i England började Gurnah att skriva. I essän *Skrivande och plats* berättar han varför.

Utdrag ur *Skrivande och plats*

- "...vid 18 års ålder ville jag inget hellre än att ge mig av och finna trygghet och mening någon annanstans. Tanken på att skriva kunde inte ha varit mer fjärran. När jag några år senare i England började se annorlunda på skrivandet hängde det samman med att jag blev äldre, att jag funderade på och oroade mig över sådant som tidigare hade verkat okomplicerat, men i än högre grad hängde det samman med den överväldigande känslan av främlingskap och avvikelse jag kände här."

Ur *Skrivande och plats*

Karavan 2013:1, översättare Helena Hansson

Debuten och genombrottet

- 1987 debuterade Gurnah med romanen *Memory of Departure*. Den handlar om en ung begåvad man på den östafrikanska kusten som försöker ta sig ur en svår hemsituation med en pappa som är alkoholiserad och en syster som tvingats in i prostitution. Hans rika farbror i Nairobi vill inte hjälpa honom och han skickas tillbaka hem.
- Det var med romanen *Paradise* från 1994 som Gurnah fick sitt genombrott. I romanen utgår Gurnah från Gamla Testamentets och Koranens berättelse om Josef, som reser sig ur slaveriet i Egypten och blir faraos rådgivare. Denna berättelse flyttar Abdulrazak Gurnah till Tanzania i början av 1900-talet.

Återkommande teman genom författarskapet

- Teman som återkommer i Gurnahs författarskap är flyktingens erfarenhet av uppbrott och exil. Karaktärerna i böckerna befinner sig ofta i ett mellanrum mellan kulturer och kontinenter, mellan det liv som varit och det liv som väntar.

- Gurnah belyser hur kolonialismen har påverkat Östafrika, och vad som händer när olika världar och kulturer möts.
- Abdulrazak Gurnahs sjunde roman *Desertion* handlar om kärleken mellan Martin och Rehana som kommer från olika världar, både kulturellt och religiöst. Utgångspunkten i romanen är Gurnahs egen uppväxt på Zanzibar, som under århundraden varit en plats där många olika språk, kulturer och religioner levt sida vid sida, men också fört en kamp mot varandra.
- I andra delen av *Desertion* dyker Rehanas barnbarn upp, som visar att kärlekshistorien mellan henne och Martin inte slutade i katastrof, utan ledde till nya berättelser.

En skildrare av människor i en komplex värld

- Abdulrazak Gurnah visar i sin litteratur att det inte går att förenkla vad som har hänt eller händer i världen, och det gör han genom att följa enskilda människors öden med stor medkänsla och ett starkt engagemang som suddar ut alla stereotyper.
- Han bryter ofta mot de förväntningar läsare kan ha på till exempel en kärlekshistoria om förbjuden kärlek, att den måste sluta lyckligt, eller omvänt i katastrof.
- Slutligen öppnar Gurnah också upp vår blick för ett kulturellt mångskiftande Östafrika som är mindre bekant för många i omvärlden.

“It’s both the pleasure of making things, crafting, getting it right, but it’s also the pleasure of getting something across”

- I en intervju i samband med tillkännagivandet av 2021 års litteraturpris berättar Abdulrazak Gurnah om hur han ser på sitt skrivande och sitt skapande.

